

TOIMINTAKERTOMUS 2016

Pääsihteeriltämme

Jos kuvittelemme, että Suomessa kaikkien ihmisoikeudet toteutuvat, on meidän tunnettava köyhimpien ihmisten tilanne. On kysyttävä, miten vähemmistöjen oikeudet toteutuvat, entä lasten oikeudet. Miten toteutuvat niiden ihmisten oikeudet, joilla on vähiten mahdollisuuksia peräänkuuluttaa omia oikeuksiaan?

Ihmisoikeusliitto seuraa kokonaisvaltaisesti Suomen ihmisoikeustilannetta ja vaikuttaa lainsäädäntöön sekä politiikkaohjelmiin. Räkystämme, kun tarvetta on, ja viime aikoina sitä totisesti on ollut. Toimintakentässämme tapahtui vuonna 2016 paljon muutoksia. Ihmisoikeuksien edistäminen kävi aiempaa haasteellisemmaksi ja myös Suomen ihmisoikeustilanne osin heikkeni. Maan hallitus teki useita lakiesityksiä, jotka olivat ristiriidassa perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Järjestömme teki hartiavoimin vaikuttavaa ja näkyvää ihmisoikeustyötä vuonna 2016. Näkemyksiämme ihmisoikeuksien tilasta Suomessa kysyttiin runsaasti niin mediassa kuin tavallisten kansalaisten taholta. Kiinnostus työtämme

kohtaan näkyi myös ihmisten suuressa halussa tulla toimintaamme mukaan vapaaehtoisena. Loppuvuodesta työmme sai arvokkaan tunnustuksen, kun Helsingin yliopiston ylioppilaskunta (HYY) palkitsi meidät standardilla. Pidin HYY:n vuosijuhlissa puheen, jonka päätin seuraaviin sanoihin: "Suomen valtiolla on velvollisuus turvata kaikille kansainvälisten sopimusten ja perustuslain takaamat oikeudet. Ei meistä kukaan voi tietää, koska itse on tilanteessa, jossa omat oikeudet eivät toteudukaan. Silloin me toivomme puolellemme niitä, jotka eivät peräänny. Jotka sanovat: ihmisoikeudet kuuluvat kaikille, eikä niitä voi ottaa meistä keneltäkään pois."

Kiitos yhteistyökumppaneillemme, jäsenillemme, vapaaehtoisillemme ja muille tukijoillemme!

Kaari Mattila
pääsihteerinä, Ihmisoikeusliitto

Sisällysluettelo

Vaikuttavaa työtä ihmisoikeuksien puolesta vuonna 2016	3
Miksi Ihmisoikeusliittoa tarvitaan?	4
Rasminvastainen työ, viharikokset ja vihapuhe	5
Vähemmistöjen oikeudet Suomessa	7
Tyttöjen sukuelinten silpomisen ja kunniaväkivallan vastainen työ	11
Taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet	13
Siirtolaisten työhyväksikäyttö	14
Merkittävää tutkimusta ihmisoikeuksista	15
Ihmisoikeuskasvatuksella kohti parempaa maailmaa	16
Näkyvyyttä mediassa ja tapahtumissa	17
Hallinto ja talous	19
Organisaatio ja henkilöstö	20
Tilinpäätös	21

Teksti: Reetta Helander
Taitto: Susanna Kosonen

Kansi: Pohjoissaamelainen Laura Pieski osallistui ihmisoikeusliiton #saamelaisnuori-kuvasarjaan. Kuva: Susanna Kosonen.

Vuosi vaikuttavaa ihmisoikeustyötä

Suomeen keskittyvälle ihmisoikeustyölle oli todella tarvetta vuonna 2016. Paljon myös saimme aikaiseksi.

VAIKUTIMME LAAJASTI VIRANOMAISIIN ja päättäjiin ihmisoikeuksien toteutumiseksi. Vaikuttamistyömme tulosta on muuan muassa se, että poliisi otti vuonna 2016 tiukemman otteen viharikosten tunnistamiseen ja torjuntaan sekä vihapuheen seurantaan. Teimme monin eri tavoin työtä sen eteen, että suomalaiset puolueet ja yksittäiset poliitikot sitoutuivat vahvemmin ja aidosti rasismin kitkemiseen sekä yhdenvertaisuuden edistämiseen.

TALOUDELLISTEN JA SOSIAALISTEN OIKEUKSIEN toteutuminen nousi vuonna 2016 Suomessa voimakkaasti esille. Useat sosiaaliturvan leikkaukset osuivat jo ennestään heikoimmassa asemassa oleviin. Muistutimme päättäjiä siitä, että riittävä toimeentulo on myös ihmisoikeuskysymys.

TYTTÖJEN SUKUELINTEN SILPOMISEN VASTAINEN TYÖMME on ollut uraauurtavaa. Paikoin erittäin haastavakin työ on ollut tuloksetonta. Asenteet maahanmuuttajayhteisöissä Suomessa ovat vähitellen muuttuneet vastustamaan silpomista. Vuonna 2016 aihe oli näkyvästi esillä, kun järjestimme kansainvälisen tyttöjen sukuelinten silpomisen vastaisen konferenssin.

TUTKIMUSTYÖSSÄMME merkittävä etappi oli selvityksemme nk. kunniaan liittyvästä väkivallasta. Kyseessä oli ensimmäinen laaja selvitys aiheesta Suomessa. Julkaisu vahvisti, että kunniaan liittyvä väkivalta on Suomessa olemassa oleva ilmiö, johon viranomaisten tulee kyetä puuttumaan. Esitimme suosituksia ilmiön ehkäisemiseksi ja uhrien tehokkaampaan tukemiseen.

IHMISOIKEUSKASVATUKSEN saralla vuosi 2016 oli myös merkittävä. Käynnistimme uudenlaisen yhteistyön Suomen 27 suurimman kunnan nuorisotyöntekijöiden kouluttamiseksi ihmisoikeuksista. Hankkeessa koulutettiin peräti 1200 nuorisotyöntekijää. Tämä lisääntynyt tieto ja ymmärrys ihmisoikeuksista tulee heijastumaan satojentuhansien nuorien elämään Suomessa.

TÄRKEÄT IHMISOIKEUSPROSESSIT pysyivät kiinteästi mukana vaikuttamistyössämme. Toimimme vahvasti näkemyksemme toiseen kansalliseen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelmaan sekä YK:n ihmisoikeusneuvostolle Suomen ihmisoikeustilanteen määräaikaistarkasteluun (Universal Periodic Review).

Kesällä 2016 osallistuimme ensimmäistä kertaa Pride-kulkueeseen.

Tutkimuspäällikkö Maija Jäppinen esitteli kesäkuussa 2016 Ihmisoikeusliiton tutkimusta kunniaan liittyvästä väkivallasta Suomessa.

Miksi Ihmisoikeusliittoa tarvitaan?

Ihmisoikeusliitto on kotimainen ihmisoikeusjärjestö, joka seuraa kokonaisvaltaisesti Suomen ihmisoikeustilannetta ja pyrkii vaikuttamaan siihen.

Tehtävämme on edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa. Arvomme perustuvat kaikkien ihmisten kunnioittamiseen, yhdenvertaisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Toimintamme lähtökohtana ovat YK:n ihmisoikeusjulistus ja kansainväliset ihmisoikeussopimukset sekä Suomen perustuslain turvaamat perusoikeudet.

Tavoitteenamme on, että kaikkien Suomessa elävien ihmisoikeudet toteutuvat. Tämän saavuttamiseksi vaikuttamme viranomaisiin, teemme tutkimusta, lisäämme tietoisuutta ihmisoikeuksista ja koulutamme eri alojen ammattilaisia sekä opiskelijoita.

Ihmisoikeusliitto on vuonna 1979 perustettu uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton kansainvälinen ihmisoikeusjärjestö FIDH:n ainoa jäsenjärjestö Suomessa.

Vuosi 2016 oli myös monien tapahtumien vuosi. Olimme yksi rasismin ja fasismin vastaisen Peli poikki -mielenosoituksen järjestäjistä syyskuussa. Mielenosoitus keräsi jopa 20 000 osallistujaa Helsingin kaduille ja herätti paljon myös kansainvälistä mediahuomiota.

SUSANNA KOSONEN

Tietoa tarjolla!

Ihmisoikeusliitto käänsi Oliko se viharikos? -esitteitä 11 eri kielelle.

Kyllä!

Kaikki eduskuntapuolueiden edustajat näyttivät peukkaa vihapuheseminaarissa esitettyyn kysymykseen: "Kannatatko ulkopuolista valvontaa kuntavaaliehdokkaiden rasistisen puheen seuraamiseen?"

SUSANNA KOSONEN

Rasisminvastainen työ, viharikokset ja vihapuhe

Sitkeää työtä rasismia vastaan niin politiikan kuin poliisityön kentällä.

Vuonna 2016 jatkoimme sitkeää vaikuttamista sen puolesta, että puolueet sitoutuisivat toimimaan rasismia vastaan. Kaikki eduskuntapuolueet uusivat sitoumuksensa eurooppalaiseen puolueiden rasismia vastaiseen peruskirjaan Ihmisoikeusliiton, yhdenvertaisuusvaltuutetun ja Etnisten suhteiden neuvottelukunnan järjestämässä tilaisuudessa marraskuussa 2015. Vuoden 2016 vuosiseminaarimme aiheena oli rasismi. Kutsuimme seminaariin eduskuntapuolueet vastaamaan, miten ne vievät peruskirjan sitoumuksiaan eteenpäin.

Työllämme oli vaikutusta! Muun muassa SDP teki kuntavaaliehdokkailleen uuden kirjallisen vaatimuksen sitoutua rasismia vastaan ja vuoden loppuun mennessä kaikki paitsi Perussuomalaiset kertoivat tiedottaneensa peruskirjasta toimijoilleen.

Vaikuttavaa työtä viharikosten ehkäisyn ja paremman tunnistamisen puolesta

Poliisin tietoon tulleiden viharikosten määrä nousi voimakkaasti (Poliisiammattikorkeakoulun selvitys 2016). Erityisesti kasvua on rasistisissa

viharikoksissa. Viharikoksista ilmoitetaan poliisille kuitenkin huolestuttavan harvoin ja niin kutsuttu vihamotiivi myös hukkuu oikeusprosessin aikana.

Vuonna 2016 vaikutimme poliisiin ja muuhun oikeuslaitokseen, että nämä tehostaisivat työtään viharikosten tunnistamiseksi. Keskustelimme asiasta vuoden aikana muun muassa poliisiylijohdaja Seppo Kolehmainen kanssa. Osallistuimme myös sisäministeriön järjestämään kansainväliseen viharikosseminariin.

Vaikuttamistyömme kantoa hedelmää, sillä syksyllä 2016 poliisi tehosti toimintaansa viharikosten ehkäisemiseksi ja tunnistamiseksi. ETYJ järjesti poliiseille marraskuussa koulutuksen viharikoksista. Ennen koulutusta sekä poliisi että ETYJ:n delegaatio konsultoivat Ihmisoikeusliittoa.

Lisäksi käännsimme yhteistyössä sisäministeriön ja Rikosuhripäivystyksen kanssa edellisvuonna julkaisemamme Oliko se viharikos? -esitteen 11 eri kielelle (arabia, dari, englanti, kiina, kurdi, pohjoissaame, ranska, ruotsi, somali, suomi, venäjä). Poliisihallitus jakoi esitettä kaikille poliisipiireille. Lisäksi esitettä jaettiin mm. maahanmuuttajajärjestöille.

Kansainvälinen vihapuheseminaarimme herätti keskustelua salissa ja somessa

Vihapuhe on aihe, josta on keskustelua paljon viime vuosina. Mutta mitä se on ja miten siihen voidaan puuttua?

Euroopan neuvoston aloitteesta järjestimme kansainvälisen seminaariin vihapuheesta 29. marraskuuta. Mukana yhteistyössä olivat myös Euroopan rasismia ja suvaitsemattomuuden vastainen komissio (ECRI), Ihmisoikeuskeskus ja ulkoasiainministeriö. Vihapuhe – mitä se on ja kuinka siihen

puututaan? -seminaarissa keskustelivat alan asiantuntijat, viranomaiset, poliitikot, päätöksentekijät, median edustajat sekä vihapuheen kokijat. Puoluepaneelissa jatkoimme puolueiden haastamista rasismia vastaisesta toiminnastaan ja allekirjoittamansa rasismia vastaisen peruskirjan sitoumuksista. Paneelissa oli mukana edustajat kaikista eduskuntapuolueista.

Seminaari oli todellinen menestys! Se keräsi Helsingin yliopiston Metsätalon salin nopeasti täyteen: yhteensä 200 osallistujaa. Seminaarin live-streamiä seurasi yli 400 ihmistä. Keskustelu oli vilkasta niin salissa kuin sosiaalisessa mediassakin.

SUSANNA KOSONEN

"Vihapuheen taustalla on halu siitä, etteivät vähemmistöt sanoisi mitään julkisuudessa."

Kuurojen liiton johtaja Kaisa Alanne Ihmisoikeusliiton vihapuheseminaarissa 29.11.2016

Vähemmistöjen oikeudet Suomessa

Ihmisoikeusliiton toimintaan kuuluu olennaisesti vähemmistöjen oikeuksien edistäminen ja puolustaminen. Vuonna 2016 teimme työskentelimme erityisesti romanien, saamelaisten, vammaisten sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien parissa.

Romanien oikeudet

Rasismi ja etninen syrjintä eivät ole uusia ilmiöitä Suomessa. Tämän toimme esille, kun puhuimme romaneihin kohdistuvasta syrjinnästä lukuisissa keskusteluissa vuoden aikana. Nostimme esiin myös YK:n rotusyrjinnän vastaista sopimusta valvovan komitean Suomelle antamat suositukset liittyen romanilasten kouluissa kohtaamaan syrjintään.

Toteutimme yhteistyössä Suomen Romaniyhdistyksen ja sen nuorisoneuvoston kanssa vaikuttavan #Romaninuori-kampanjan. Kampanjassa esiteltiin upein kuvin ja koskettavin tarinoin viiden Suomen romaninuoren ajatuksia elämästä ja tulevaisuudesta. Kampanja oli todella suosittu sosiaalisessa mediassa. Se tavoitti yli 150 000 ihmistä! Kampanja toi esille, miten romaninuoret ovat ”erilaisia mutta samaa kansaa”, kuten yksi nuorista, Rony Nyman, totesi. Myös monitahoinen rakenteellinen syrjintä tuli nuorten tarinoiden kautta esille.

”Romaninuori-kuvasarjassa esiteltiin haastatteluiden ja henkilökuvien avulla nuorten romanien elämää ja ajatuksia Suomessa. Todella suosittu kampanja tavoitti yli 150 000 ihmistä.”

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeudet

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksissa on Suomessa tapahtunut edistystä muun muassa tasa-arvoisen avioliittolain voimaantulon myötä. Epäkohtia on kuitenkin yhä. Yksi räikeimmistä koskee transihmisten oikeuksia. Nykyinen translaki edellyttää sukupuolen juridisen vahvistamisen ehtona muun muassa lisääntymiskyvyttömyyttä. Laki loukkaa transihmisten perustavanlaatuisia ihmisoikeuksia. Siksi vaadimme translain välitöntä uudistamista. Vaikutimme viranomaisiin ja päättäjiin yhteistyössä Trasekin, Setan ja Amnestyn Suomen osaston kanssa.

Lisäksi osallistuimme järjestöjen yhteiseen Äitiyslaki-kampanjaan. Äitiyslaki turvaisi naisparin

lapselle kaksi vanhempaa syntymästä lähtien. Kampanja saavutti upeasti yhden välietappinsa, kun kansalaisaloite äitiyslaista keräsi vaadittavat 50 000 allekirjoitusta elokuussa 2016.

Saamelaisten oikeudet

Euroopan unionin ainoan alkuperäiskansan, saamelaisten, oikeuksien toteutumisessa on paljon tehtävää Suomessa. Siksi toteutimme vuonna 2016 saamelaisten asemaan liittyvän hankkeen: *Suomi, EU ja saamelaisten asema – Miten ihmisoikeudet toteutuvat arktisella alueella?* Pidimme koulutuksen ihmisoikeuksista saamelaisaktiiveille Inarissa. Samalla matkalla järjestimme kokopäivän seminaarin Saamelaiskulttuurikeskuksessa Sajoksessa. Sekä koulutus että seminaari saivat paljon kiitosta. Seminaarin yhteenvedossa monet saamelaisosalistajat totesivat, että asenteemme ei ollut ”ylhäältä alas” vaan ”kerrankin toteutui aito yhdessä tekeminen ja tiedonvaihto”. Seminaari toteutettiin yhteistyössä Suomen saamelaisten keskusjärjestön ja Lapin yliopiston Arktisen keskuksen Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutin kanssa.

Halusimme tuoda saamelaisten asemaa myös suuren yleisön tietoisuuteen. Toteutimme #Saamelaisnuori-kampanjan yhteistyössä saamelaiskäräjien nuorisoneuvoston kanssa. Kampanjassa viisi saamelaisnuorta kertoi elämästään. Samoin kuin aiemmin toteuttamamme #romaninuori-kampanja, oli myös saamelaisnuoria esittelevä kuvasarja suunnattoman suosittu! Kuvasarja tavoitti yli 200 000 ihmistä sosiaalisessa mediassa.

Kampanjalla oli yllättävänkin suuria vaikutuksia. Saamelaisnuori-kuvasarjan nähneet oppikirjojen tekijät (äidinkielen 7. luokan oppikirja ja elämäntutkimustiedon oppikirja) olivat meihin yhteydessä. He halusivat esitellä oppikirjoissaan saamelaisuutta ja saamelaisten asemaa kuvasarjamme avulla Suomen koululaisille. Näin kampanja nivoutui vaikutuksiltaan keskeiseen ihmisoikeuskasvatukseen haasteeseen: oppikirjojen kapeaan Suomi-kuvaan ja vähemmistöjen vähäiseen näkyvyyteen niissä.

Vammaisten oikeudet

Yksi Ihmisoikeusliiton pitkän ajan tavoite toteutui, kun Suomi ratifioi YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen. Sopimus astui Suomessa voimaan 10.6. ja Ihmisoikeusliitto järjesti yhteistyössä noin 10 vammaisjärjestön kanssa kansanjuhlan eduskunnan edustalla. Tilaisuudessa kuultiin ja nähtiin mm. vammaisjärjestöjen ja -aktivistien sekä eduskunnan puhemiehen puheenvuorot, vammaisten taiteilijoiden musiikkia ja taideperformansseja. Paikalla oli arviolta 300 osallistujaa ja tilaisuus näkyi pääuutislähettyksiä myöten.

Yhtä juhlaa vammaisten oikeudet eivät Suomessa

kuitenkaan olleet vuonna 2016. Syyskuussa olimme mukana Ei myytävänä! -mielenosoituksessa, jossa kritisoitiin hallituksen lakiesitystä uudeksi hankintalaiksi. Lakiesityksessä vammaisten palvelut alistetaan kilpailulle tavalla, joka voi heikentää merkittävästi vammaisten ihmisten itsemääräämisoikeutta sekä oikeutta laadukkaisiin palveluihin.

Nostimme myös useissa tilaisuuksissa esille sen, miten sosiaalietuuksien leikkaukset yhdistettynä esimerkiksi lääkekorvausten leikkauksiin vaikeuttavat monien vammaisten ihmisten elämää ja vaarantavat heidän taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksiensa toteutumista

Vammaisfoorumin pääsihteeri Pirkko Mahlamäki kuvattuna Ihmisoikeusliiton Käännekohta-kampanjaan kesällä 2016.

#romaninuori

KUKKA RANTA

Rony, 20

Romaninuorten asiaa edistää parhaiten, kun käy koulua, hankkii itselleen ammatin ja tekee töitä. Unelmani on työskennellä nuorten kanssa. Yläasteen jälkeen opiskelin auton asentajan ammattitutkinnon, mutta tein oikeastaan kaikkea muuta kuin auton asennusta. Istuin ammattikouluni oppilaskunnassa.

Meille romaneille tärkeintä on vanhempien kunnioittaminen. Se saa tuntemaan ylpeyttä. Vanhemmat ovat kasvattaneet meidät ja pitäneet hyvää huolta. Tuntemme kaikki toisemme ja aina autamme toisiamme.

Tärkeintä olisi saada ennakkoluulot pois yhteiskunnasta. Kaikki olisi paremmin, jos yleistäminen jäisi pois kuten se, että "mustalaiset eivät halua tehdä töitä tai opiskella." Olen vähän erilainen, mutta silti samaa kansaa kuin kantaväestö.

Rony Nyman, Vantaalla 2016

#saamelaisnuori

SUSANNA KOSONEN

Laura, 19

Minulla ei koskaan ole ollut epäselvyyttä siitä, kuka olen, mistä tulin ja missä juureni ovat. Olen pienestä pitäen tiennyt, että olen saamelainen. Olen syntynyt ja kasvanut täällä pohjoisessa Karigasniemellä, missä olen saanutkin olla, kuka olen.

Jokainen saamelaisnuori joutuu kuitenkin etelässä, kuten minä Oulussa, kohtaamaan paljon kyselyitä: Keitä me olemme? Keitä kuuluu saamelaisiin? Onko meillä poroja? Välillä tuntuu, että joka päivä joutuu pitämään pienen esitelmän itsestään.

Esimerkiksi pari päivää sitten opiskelijajuhlissa meillä oli saamenpuvut päällä ja yksi tyttö tuli kysymään, mistä on kyse. Hänen mielestään puvut olivat kauniita ja hän kertoi, että olikin pari vuotta sitten googlannut "how to become a Sami". Vähän jouduttiin selittämään, ettei saamelaiseksi ihan niin vain voi alkaa.

Välillä kaikesta siitä selittämisestä turhautuu. Tiedän kuitenkin, ettei Suomen oppikirjoissa opeteta mitään saamelaisista. Ehkä lukion historiankirjassa saattaa olla meistä faktalaatikko.

Laura Pieski, Inarissa 2016

Yhdessä pysäytämme tyttöjen sukuelinten silpomisen! Ihmisoikeusliiton järjestämä kansainvälinen FOKO-konferenssi tyttöjen silpomisen vastaisesta työstä kokosi Helsinkiin lähes 200 ammattilaista ja vaikuttajaa.

Tyttöjen sukuelinten silpomisen ja kunniaaväkivallan vastainen työ

Ihmisoikeusliitto on tehnyt arvokasta pioneerityötä tyttöjen sukuelinten silpomista vastaan Suomessa jo 15 vuoden ajan. Työmme tavoitteena on, ettei yhtäkään Suomessa asuvaa tyttöä silvottaisi täällä tai ulkomailla. Tähän tavoitteeseen pyrimme KokoNainen-hankkeessa pitkäjänteisellä asennemuutostyöllä sekä ympärileikkattujen naisten hyvinvointia edistämällä.

Jatkoimme myös työtämme myös nk. kunniaan liittyvää väkivaltaa vastaan. Teimme aiheesta niin asennemuutos-, vaikuttamis-, tiedottamis- kuin koulutustyötä. Teimme monipuolista yhteistyötä niin viranomaisien, maahanmuuttajajärjestöjen, naisjärjestöjen kuin kuntatoimijoidenkin kanssa.

Perustamamme kunniaan liittyvän väkivallan vastainen verkosto vahvistui ja siitä on tullut alan keskeinen kansallinen asiantuntijafoorumi. Syksyllä perustimme vastaavanlaisen verkoston tyttöjen sukuelinten silpomista vastaan. Molempiin verkostoihin kuuluu mm. eri ministeriöiden, poliisin ja järjestöjen edustajia ja ne on palautteen mukaan koettu erittäin tarpeellisiksi.

Vuoden päätapahtuma oli järjestämämme kansainvälinen konferenssi *Female genital mutilation and cutting: a matter of human rights and gender equality*, johon osallistui 170 henkilöä erityisesti pohjoismaista mutta myös muualta maailmasta. Saimme konferenssista erittäin hyvää palautetta ja se vahvisti rooliamme aihepiiriin

15
vuotta tyttöjen
silpomisen
vastaista työtä

toimijana myös kansainvälisesti. Konferenssi keräsi runsaasti myös mediahuomiota.

Nostimme eri yhteyksissä esiin seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien sekä itsemääräämisoikeuden toteutumisen tärkeyttä. Raportoimme muun muassa YK:n naisten oikeuksien yleissopimuksen toteutumista valvovalle CEDAW-komitealle naisiin kohdistuvasta väkivallasta Suomessa. Osallistuimme myös Istanbulin sopimuksen varjotoimintaohjelman valmisteluun. Järjestimme yhdessä lapsiasiavaltuutetun ja THL:n kanssa keskustelutalouden pakkoavioliitoista sekä FGM-ohjeistuksesta ammattilaisille koskien rikosilmoituksen ja lastensuojeluilmoituksen tekoa. Keskustelun seurauksena THL täsmensi ohjeistustaan, mikä oli pieni, mutta merkittävä askel.

Bi xêr bê!

Eli "tervetuloa" kurdin kielellä! Maahanmuuttajayhteisöjen parissa tekemämme asennemuutostyö tavoitti vuonna 2016 yli 600 ihmistä. Tavoitimme erityisesti amharan- ja somalinkielisiä sekä arabian- ja darinkielisiä. Tauon jälkeen aloitimme yhteistyön myös kurdinkielisten parissa (kuvassa). Iso osa osallistujista oli turvapaikanhakijoita ja muita vasta maahan tulleita.

1500 KOULUTETTUA AMMATTILAISTA

Koulutukset lisäsivät ammattilaisten kykyä auttaa uhreja

Koulutimme tyttöjen sukuelinten silpomisen ja kunniaan liittyvän väkivallan teemoista yli 1500 henkilöä: sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita ja ammattilaisia, lääketieteen opiskelijoita,

Maahanmuuttoviraston ja vastaanottokeskusten henkilökuntaa. Ammattilaisten osaamisen vahvistumisen myötä kunniaan liittyvää väkivaltaa tai sukuelinten silpomista kokeneiden oikeudet voivat toteutua paremmin ja esimerkiksi Maahanmuuttovirastossa osataan arvioida paremmin em. asioiden uhan vaikutusta turvapaikkaprosessissa.

Taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet

Riittävä toimeentulo on ihmisoikeuskysymys.

Vuonna 2016 yhä tärkeämmäksi teemaksi vaikuttamistyössämme nousi taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien turvaaminen. Nostimme esiin perusturvan alhaisen tason ja Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitean Suomelle antaman kritiikin aiheesta. Tapasimme asiasta sosiaali- ja terveysministeriön viranhaltijoita yhdessä Suomen sosiaalioikeudellisen seuran kanssa ja nostimme kysymystä aktiivisesti esille useissa tilaisuuksissa. Osallistuimme puhujana TSS-oikeuksien merkityksestä Sosten seminaariin, Sosten risteilylle ja THL:n seminaariin. Lisäksi koulutimme Sosten vaikuttamistyön tiimiä TSS-oikeuksista.

Syksyllä teimme Julkisten ja hyvinvointialojen liitolle (JHL) lyhyen selvityksen, joka käsitteli Ruotsin sote-uudistuksesta perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumisen näkökulmasta tehtyä arviointia.

Olimme mukana järjestöjen yhteisessä kannanotossa koskien hallituksen esitystä alhaisemman sosiaaliturvan tasosta oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille. Vaikuttamistyö kannatti, sillä hallitus veti esityksensä pois. Eduskunnan perustuslakivaliokunta totesi lakiesityksen olevan perustuslain vastainen, minkä myös järjestöt olivat nostaneet näkyvästi esille.

Köyhyyden kokemusasiantuntija Kaisa Nevanperä esiintyi Ihmisoikeusliiton Käännekohta-kampanjassa. Nevanperä on puhunut pienituloisuudesta Ihmisoikeusliiton tapahtumissa ja vierasblogissa.

KUKKA RANTA

Jakautuvatko marjat tasan?

Siirtolaisten työhyväksikäyttö

Siirtolaisten työhyväksikäyttö Suomessa on ihmisoikeuskysymys, jonka parissa ei ole paljon järjestötoimijoita. Siksi olemme pyrkineet pitämään aiheita esillä ja vaikuttamaan oikeuksien toteutumiseksi.

Ulkomaiset metsämarjanpoimijat ovat erityisen haavoittuva ryhmä, sillä he ovat vailla minkäänlaisia työoikeuksia. Nostimme marjanpoimijoiden työoikeuksien puuttumisen esille useissa kansallisissa ihmisoikeuskeskusteluissa. Olimme asiasta yhteydessä myös työ- ja oikeusministeriön viranhaltijoihin. Elokuussa kirjoitimme aiheesta yhdessä SAK:n kanssa mielipidekirjoituksen Helsingin Sanomiin ja viestimme siitä sosiaalisessa mediassa.

Vuoden 2016 lopulla meille avautui mielenkiintoinen mahdollisuus urheilun saralla. Pääsihteerimme oli mukana Suomen Palloliiton kutsumana asiantuntijana Qatarin suuntautuneessa pohjoismaisten palloliittojen delegaatiossa. Qatarissa pidetään vuonna 2022 jalkapallon MM-kisat, joiden rakentamiseen liittyy vakavia työoikeuksien loukkauksia kuten pakkotyötä. Ihmisoikeusliitolle tämä oli avaus käydä keskustelua urheilun ja yhdenvertaisuuden sekä laajemmin ihmisoikeuksien suhteesta ja tukea alan toimijoita yhdenvertaisuuden edistämässä omassa työssään. Yhteistyö jatkuu!

SUSANNA KOSONEN

Ihmisoikeuskasvatuksella kohti parempaa maailmaa

Ihmisoikeuskasvatus on paitsi oppia ihmisoikeuksista, niin myös ihmisoikeuksiin kasvattamista ja kasvamista. Siksi ihmisoikeuskasvatus ja -koulutus ovat olennainen osa myös meidän työtämme.

Yli tuhat nuorisotyöntekijää koulutettiin ihmisoikeuksista

Yhteensä 27 Suomen suurimman kaupungin nuorisotyönjohtajat totesivat marraskuussa 2015 tarpeen vahvemmalle ihmisoikeusnäkökulmalle nuorisotyössä. Tästä aloitteesta alkoi yhteistyö kaupunkimaisen nuorisotyön verkoston Kanuunan ja Ihmisoikeusliiton välillä. Ihmisoikeusliitto koulutti vuoden 2016 aikana enemmistön Suomen kuntien nuorisotyöntekijöistä ihmisoikeuksista. Koulutuksen tavoitteena oli herättää

nuorisotyöntekijät pohtimaan ihmisoikeusnäkökulmaa omaan työhönsä ja tarjota käytännön välineitä ihmisoikeuksien edistämiseen. Tämä lisääntynyt tieto ja ymmärrys ihmisoikeuksista tulee heijastumaan satojentuhansien nuorien elämään! Koulutukset saivat poikkeuksetta hyvää palautetta, ja mikä parasta, nuorisotyöntekijät ovat kokeneet ne hyödylliseksi työlleen. Koulutushanketta rahoitti opetus- ja kulttuuriministeriö ja se nostettiin myös osaksi ministeriön vihapuheen ja syrjinnän vastaista Merkityksellinen Suomessa -ohjelmaa.

Ihmisoikeusliiton julkaisu "Kunniakäsitykset ja väkivalta - Selvitys kunniaan liittyvästä väkivallasta" herätti laajaa huomiota Suomen mediassa.

Merkittävää tutkimusta ihmisoikeuksista

Ihmisoikeusliitto tekee pitkäjänteistä tutkimusta Suomen ihmisoikeuskysymyksistä.

Selvitys kunniaan liittyvästä väkivallasta ja siihen puuttumisesta Suomessa

Julkaisumme *Kunniakäsitykset ja väkivalta - Selvitys kunniaan liittyvästä väkivallasta ja siihen puuttumisesta* Suomessa julkaistiin 13. kesäkuuta. Selvitys tuotti uutta tietoa nk. kunniaan liittyvästä väkivallasta Suomessa ja viranomaisten kyvystä puuttua ilmiöön sekä suosituksia ilmiön ehkäisemiseksi ja uhrien tehokkaammaksi tukemiseksi.

Selvityksen taustalla oli Ihmisoikeusliitossa vuodesta 2010 lähtien aiheen parissa tehty asennemuutos-, vaikuttamis- ja tiedotustyö. Selvitys osoitti, että kunniaan liittyvä väkivalta on Suomessa esiintyvä ilmiö, jonka muodot vaihtelevat sosiaalisesta rajoittamisesta vakavaan henkiseen ja fyysiseen väkivaltaan sekä avioliittoon pakottamiseen. Selvityksestä kävi myös ilmi, että viranomaisten tieto aiheesta on puutteellista eikä heillä ole riittäviä työkaluja siihen puuttumiseksi. Tästä syystä uhrin oikeudet eivät aina toteudu.

Selvitys sai runsaasti mediahuomiota. Sen seurauksena saimme huomattavan määrän yhteydenottoja muun muassa

maahanmuuttajataustaisilta henkilöiltä, jotka halusivat toimia väkivallan ehkäisemiseksi.

Tutkimusta EU:n perusoikeusvirastolle

Teimme EU:n perusoikeusvirastolle (FRA) lukuisia selvityksiä Suomen ihmisoikeustilanteesta yhdessä Åbo Akademin ihmisoikeusinstituutin kanssa. Laajin vuonna 2016 FRA:n toimeksiannosta toteutettu tutkimus koski vammaisten oikeutta itsenäiseen asumiseen.

Laitosasumisen purkamista estäviä ja edistäviä tekijöitä tutkittiin viranomaishaastattelujen, seitsemän kunnan viranomaisten, vammaisten asumispalveluiden työntekijöiden sekä vammaisten henkilöiden kanssa toteutettujen fokusryhmäkeskustelujen sekä kolmen kunnan tilannetta kartoittavan deskitutkimuksen keinoin.

Muut selvitykset käsitelivät alaikäisten turva- paikanhakijoiden säilöönottoa, tiedustelua ja mas- savalvontaa koskevaa lainsäädäntöä, erilaisia lainsäädännössä määriteltyjä minimi-ikärajoja sekä rikosten uhrien oikeuksia. Lisäksi syksyllä koottiin tietoja FRA:n vuoden 2017 perusoikeusraporttiin.

koulutimme yli
1000
nuorisotyöntekijää
ihmisoikeuksista

Ihmisoikeusliitto oli mukana järjestämässä Peli poikki -mielenosoitusta syyskuussa 2016. Osallistuimme myös marssille, kuten 15 000 muutakin ihmistä Helsingissä!

Pääsihteeri Kaari Mattila moderoi Ihmisoikeusliiton Rasismi 2016 -seminaarin poliitikkojen paneelikeskustelua.

Ihmisoikeusliiton työntekijät edustivat Maailma kylässä -festivaaleilla.

Helsingin Sanomat 21.5.2016

Helsingin Sanomat 15.10.2016

Aamulehti 26.10.2016

Näkyvyyttä mediassa ja tapahtumissa

Asiantuntijamme keskustelivat ihmisoikeuksista säännöllisesti valtamediassa.

Ihmisoikeusliitto näkyi ja kuului myös mediassa. Asiantuntijoitamme haastateltiin ja näkemyksiämme Suomen ihmisoikeustilanteesta kysyttiin ennätysellisen paljon. Sosiaalisessa mediassa kekseliäät ja painokkaat päivityksemme keräsivät huomiota.

Mielipidekirjoituksiamme julkaistiin useita vuoden 2016 aikana. Erityisen paljon huomiota sai pääsihteeri Kaari Mattilan vieraskynäkirjoitus Helsingin Sanomissa otsikolla "Suomi on siirtämässä ihmisoikeuksia taka-alalle". Kirjoitusta jaettiin HS:n sivujen kautta yli 2000 kertaa.

Vuoden aikana kasvatimme näkyvyyttämme myös erilaisten tapahtumien muodossa. Vuosi alkoi Educa-messuilla ja jatkui Maailma kylässä -festivaalilla. Festariteltallamme kävi kova vilske. Kesäkuussa järjestimme YK:n vammaissopimuksen ratifioinnin kunniaksi juhlat Pikku Parlamentin edustalla. Osallistuimme myös Helsinki Pride -kulkueeseen heinäkuussa. Olimme yksi rasismien ja fasismin vastaisen Peli poikki -mielenosoituksen järjestäjistä 24. syyskuuta. Mielenosoitus keräsi jopa 20 000 osallistujaa Helsingin kaduille ja herätti paljon myös kansainvälistä mediahuomiota.

TAVOITAMME NYT TUHANSIA ENEMMÄN

10 000 SEURAAJAA FACEBOOKISSA VUODEN LOPUSSA, KUN VUODEN ALUSSA OLI 4 700 SEURAAJAA

112%
kasvua

5 900 SEURAAJAA TWITTERISSÄ VUODEN LOPUSSA

1100 TILAAJAA UUTISKIRJEELLEMME, KUN VUOSI AIEMMIN TILAAJIA OLI 370

1100 SEURAAJAA IHMISOIKEUSLIITON UUDELLA INSTAGRAM-TILILLÄ VUODEN LOPUSSA

83 000 VIERAILUA NETTISIVUILLAMME, KUN VUONNA 2015 VIERAILUJA OLI 64 000

30%
kasvua

TAVOITAVUUTEMME

YHTEENSÄ YLI

100 000

Hallinto ja talous

Vuonna 2016 Ihmisoikeusliiton kokonaisrahoitus oli 827 700 euroa. Vuoden 2016 tilinpäätöksen tulos oli -12 730,50 euroa (43 652,85 vuonna 2015).

RAHOITUS VUONNA 2016

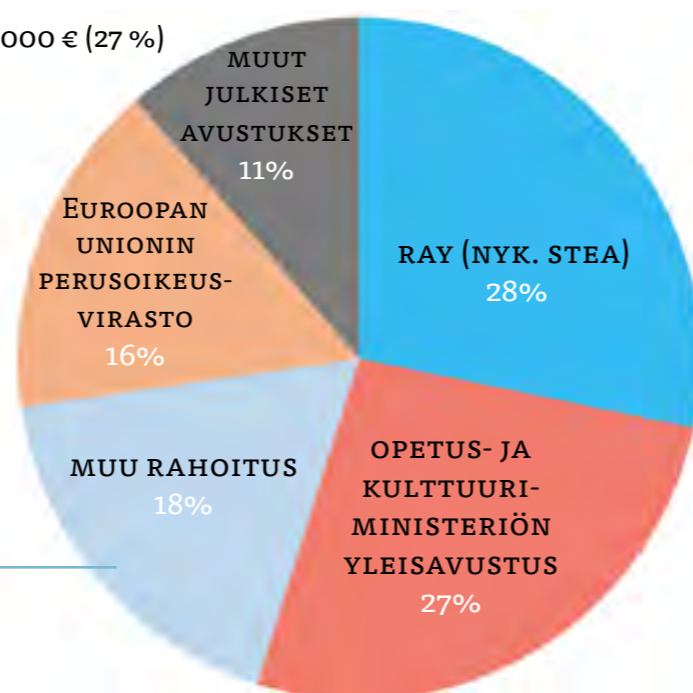
Opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustus 220 000 € (27 %)

Muut julkiset avustukset 93 800 € (11 %)

RAY (nyk. STEA) 233 900 € (28 %)

Euroopan unionin perusoikeusvirasto FRA 132 000 € (16 %)

Muu rahoitus 148 000 € (18 %)
(Sisältää sopimustuotot, jäsenmaksut ja lahjoitukset, koulutus- ja tutkimustuotot, osallistumismaksut ja vuokratuotot. Jäsenmaksujen ja lahjoitusten osuus 15 600 €)

SAADUT AVUSTUKSET

Ihmisoikeudet haltuun nuorisotyössä -hanke

Opetus- ja kulttuuriministeriö: 59 000 euroa

Tyttöjen sukuelinten silpomisen vastainen työ, KokoNainen-hanke

Raha-automaattiyhdistys: 190 000 euroa

Suomi, EU ja saamelaisten asema -hanke

Ulkoasiainministeriö: 10 000 euroa

Kansainvälinen FGM-konferenssi

Pohjoismaiden ministerineuvosto: 28 160 euroa

Vihapuheiheinen seminaari

Euroopan neuvosto: 22 000 euroa

Syrjinnänvastainen hanke

Tiina ja Antti Herlinin säätiö: 27 900 euroa (toteutus vuonna 2017)

400 jäsentä

13 työntekijää

15 johtokunnan jäsentä

Organisaatio ja henkilöstö

Hallituksen puheenjohtajana jatkoi Reetta Toivanen

Ihmisoikeusliiton ylin päättävä elin on yhdistyksen vuosikokous, joka vuonna 2016 pidettiin 4.4. ja sen yhteydessä järjestettiin rasismiaiheinen seminaari.

Yhdistyksellä oli vuoden lopussa yli 400 henkilöjäsentä sekä neljä yhteisöjäsentä (Väestöliitto ry, Kynnys ry, Suoma Samiid Guovggassearvv rs ja Uskontojen uhrien tuki ry).

Johtokunnan puheenjohtajana toimi Reetta Toivanen.

Johtokunnan jäseninä toimivat 4.4. asti: Lena Bremer (varapuheenjohtaja), Liisa Murto (varapuheenjohtaja), Pentti Arajärvi, Pauliina Feodoroff, Kaisa Koistinen, Ilona Nieminen, Aila Paloniemi, Riitta-Leena Paunio, Elina Pirjatanniemi, Antti Sajantila, Ruth Santisteban, Pamela Slotte, Kirsi Tarvainen, Elisabeth Tigerstedt-Tähtelä, Gun Winter.

Johtokunnan jäseninä toimivat 4.4. alkaen: Lena Bremer (varapuheenjohtaja), Antti Sajantila (varapuheenjohtaja), Antti Aikio, Pentti Arajärvi, Kaisa Koistinen, Liisa Murto, Ilona Nieminen, Riitta-Leena Paunio, Elina Pirjatanniemi, Ruth Santisteban, Pamela Slotte, Kirsi Tarvainen, Elisabeth Tigerstedt-Tähtelä, Gun Winter.

Ihmisoikeusliiton henkilökuntaan kuului 13 työntekijää. Pääsihteerinä toimi Kaari Mattila.

Tilintarkastajana toimi Oy Tuokko LTD.

JOHTOKUNTA 4.4.2016 ALKAEN:

REETTA TOIVANEN
puheenjohtaja

LENA BREMER
varapuheenjohtaja

ANTTI SAJANTILA
varapuheenjohtaja

ANTTI AIKIO

PENTTI ARAJÄRVI

KAISA KOISTINEN

LIISA MURTO

ILONA NIEMINEN

RIITTA-LEENA PAUNIO

ELINA PIRJATANNIEMI

RUTH SANTISTEBAN

PAMELA SLOTTE

KIRSI TARVAINEN

ELISABETH TIGERSTEDT-TÄHTELÄ

GUN WINTER

TULOSLASKELMA		
	1.1.2016 - 31.12.2016	1.1.2015 - 31.12.2015
Varsinainen toiminta		
Tuotot	592 086,15	595 773,22
Kulut		
Henkilöstökulut	-633 357,34	-643 735,03
Poistot ja arvonalentumiset	-828,59	-1 104,79
Muut kulut		
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	6 044,47	15 949,88
Toimitilakulut	-81 424,78	-75 281,00
Atk-laitte ja -ohjelmistokulut	-7 943,48	-4 218,50
Muut kone- ja kalustokulut	-2 170,27	-2 440,58
Matkakulut	-22 251,30	-6 865,02
Edustus- ja edustuskulut	-589,15	-426,86
Markkinointikulut	-11 763,36	0,00
Tutkimus- ja kehityskulut	-19 128,62	0,00
Hallintopalvelut	-17 648,47	-9 283,95
Muut hallintokulut	-46 855,47	-58 070,60
Tuotto-/kulujäämä	-245 830,21	-189 703,23
Varainhankinta		
Tuotot	15 591,64	13 184,89
Kulut	-2 506,84	-375,00
Tuotto-/kulujäämä	13 084,80	12 809,89
Sijoitus- ja rahoitustoiminta		
Kulut	-10,17	-2,47
Tuotto-/kulujäämä	14,91	146,19
Satunnaiset erät		
Yleisavustukset	220 000,00	220 400,00
Tilikauden tulos	-12 730,50	43 652,85
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-12 730,50	43 652,85

TASE		
	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	224,99	299,98
Aineelliset hyödykkeet	2 260,79	3 014,39
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 485,78	3 314,37
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 167,50	0,00
Muut saamiset	21 392,00	17 400,00
Siirtosaamiset	54 988,99	37 651,87
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	77 548,49	55 051,87
Rahat ja pankkisaamiset	139 967,28	172 824,58
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	217 515,77	227 876,45
VASTAAVAA YHTEENSÄ	220 001,55	231 190,82

TASE		
	31.12.2016	31.12.2015
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	82 540,45	38 887,60
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-12 730,50	43 652,85
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	69 809,95	82 540,45
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	4 156,64	4 532,64
Muut velat	10 449,36	12 866,42
Siirtovelat	135 585,60	131 251,31
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	150 191,60	148 650,37
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	150 191,60	148 650,37
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	220 001,55	231 190,82

LIITETIEDOT		
	31.12.2016	31.12.2015
TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT		
Arvostusperiaatteet ja -menetelmät		
Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoonsa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu 25%:n menojäännös-poistoina.		

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT		
	31.12.2016	31.12.2015
Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet		
Suunnitelman mukaiset poistot		
1041 Atk-ohjelmien lisenssimaksut	74,99	99,99
1161 Koneet ja laitteet	753,60	1 004,80
Poistot yhteensä	828,59	1 104,79
Julkiset ja muut avustukset yhteensä	779 894,80	801 437,82
Kokonaistuotot ja kulut		
Kokonaistuotot	827 702,87	829 506,77
Kokonaiskulut	-840 433,37	-785 853,90
Tilikauden yli/alijäämä	-12 730,50	43 652,85

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT		
	31.12.2016	31.12.2015
Oman pääoman erittely, oma pääoma yhteensä:		
Edellisten tilikausien voitto/tappio		
2251 Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	82 540,45	38 887,60
Tilikauden Voitto/Tappio	-12 730,50	43 652,85
Oma pääoma yhteensä	69 809,95	82 540,45

VAKUUKSET JA VASTUUSITOUMUKSET		
	31.12.2016	31.12.2015
Leasingvuokrasopimusvastuut		
Avoimien leasing-vuokrasopimusten nimellismäärät	2 120,40	

LIITETIEDOT HENKILÖSTÖSTÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENISTÄ		
	31.12.2016	31.12.2015
Henkilöstön lukumäärä ja ryhmät		
Tilikauden aikana palveluksessa olleiden toimihenkilöiden lukumäärä keskimäärin	16,00	17,00

TILINPÄÄTÖKSEN ON TOTEUTTANUT:
TILITOIMISTO MANSIKKA OY

Ihmisoikeusliitto ry
Simonkatu 8 A, 6 krs.
00100 Helsinki

Liity jäseneksi:
www.ihmisoikeusliitto.fi/jaseneksi

Lähde kuukausilahjoittajaksi:
www.ihmisoikeusliitto.fi/lahjoita

www.ihmisoikeusliitto.fi

info@ihmisoikeusliitto.fi

[Ihmisoikeusliitto](https://www.facebook.com/Ihmisoikeusliitto)

[@ihmisoikeusliitto](https://www.instagram.com/ihmisoikeusliitto)

[@ihmisoikeus](https://twitter.com/ihmisoikeus)